

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ.3
ΜΕΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ	σελ.4
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
1. Ιστορική εξέλιξη	σελ.4
2. Συνταγματική τυποποίηση των αρχών	σελ.6
3. Η τελική μορφή του άρθρου 101 Α	σελ.8
4. Τα τυπολογικά χαρακτηριστικά των ΑΔΑ	σελ.9
Α. Ανεξάρτητες	σελ.9
α. Οργανωτική ανεξαρτησία	
β. Λειτουργική ανεξαρτησία	
γ. Οικονομική ανεξαρτησία	
Β. Διοικητικές	σελ.10
Γ. Αρχές	σελ.11
α. Διαδικασία	
β. Κανονιστικές αρμοδιότητες	
γ. Ρυθμιστικές αρμοδιότητες	
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
A. Οι Συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές	σελ.12
1. Το ΕΣΡ	σελ.12
2. Ο Συνήγορος του Πολίτη	σελ.17
3.ΑΔΑΕ	σελ.20
4.ΑΣΕΠ	σελ.21
5.ΑΠΔΠΣ	σελ.24
B. Οι μη Συνταγματικά κατοχυρωμένες Αρχές	σελ.26
6. ΡΑΕ	σελ.26
7. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς	σελ.28

8. Επιτροπή Ανταγωνισμού	σελ.29
9.ΤτΕ	σελ.30
10. ΕΕΤΤ	σελ.32
11. Συνήγορος του Καταναλωτή	σελ.34
Γ. Οι λοιπές αρχές	σελ.36
1. ΕΣΥΠ	
2.Επιτροπή Καζίνων	
3.ΑΣΕΑΔ	
4. Σχεδιασμού Αγωγής Υγείας	
5.Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής	
6. Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του Ανθρώπου	
7. Επιτροπή για Αντιρρησίες συνείδησης	
8.Ειδική Επιτροπή του ΣτΕ	

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Βιβλιογραφία	σελ.39
--------------	--------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ), είναι ένα ιδιαίτερο διοικητικό μόρφωμα, το οποίο έκανε την εμφάνισή του σχετικά πρόσφατα στην ελληνική θεωρία και νομολογία. Ανάλογοι διοικητικοί σχηματισμοί είχαν ,βέβαια, δρομολογήσει την πορεία διαμόρφωσης των ΑΔΑ μέχρι να συσταθεί με Νόμο, το 1989, η πρώτη ΑΔΑ, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Ακολούθησαν ατέρμονες συζητήσεις για την αναγκαιότητα ή μη δημιουργίας ΑΔΑ, οι οποίες είχαν θετική έκβαση ως προς τη δημιουργία ΑΔΑ.

Έκτοτε οι ΑΔΑ έχουν αποκτήσει μείζονος σημασίας ρόλο στην ελληνική κοινωνία, νομολογία , αλλά και έχει αμφισβητηθεί ο ρόλος τους και η λειτουργία τους στα πλαίσια άσκησης δημόσιας εξουσίας.

Στο πρώτο μέρος της μελέτης γίνεται μία προσπάθεια αποσαφηνισμού του όρου «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές» και της έννοιας με την οποία χρησιμοποιείται προκειμένου να δικαιολογήσει τη λειτουργία αλλά και τη θέση τους στο ελληνικό δίκαιο αλλά και στην ελληνική πραγματικότητα.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης παρουσιάζονται οι συνταγματικά κατοχυρωμένες ΑΔΑ, που απαντώνται στο Σύνταγμα του 1979/1986/2001, επισημαίνοντας τις αλλαγές ή μεταβολές που υπέστησαν μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος από την Ζ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται οι ΑΔΑ οι οποίες δεν ορίζονται ρητά από το Σύνταγμα αλλά υφίστανται και λειτουργούν στην πράξη αλλά και λοιπά όργανα που αξιώνουν το χαρακτηρισμό τους ως ΑΔΑ.

Στη συνέχεια ακολουθεί παράθεση και σχολιασμός των συνταγματικών διατάξεων που καθιερώνουν ή και προβλέπουν τη λειτουργία των ΑΔΑ και των λοιπών διοικητικών αρχών που αξιώνουν το χαρακτηρισμό τους ως ΑΔΑ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΩΣ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ 1975/1986/2001

Μεταξύ του κοινοβουλευτικού και δικαστικού ελέγχου, οι οποίοι ασκούνται αντίστοιχα από τη Βουλή και τη Δικαστική εξουσία, παρεμβάλλεται ο ενδιάμεσος έλεγχος που ασκείται από τις ΑΔΑ. Ενδιάμεσος τρόπος ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης είναι ο θεσμός του Ombudsman που διαμορφώθηκε στη Σουηδία από το 1809. * Εκεί αρχικά προβλεπόταν ένας μόνο Ombudsman. Το 1915 προβλέφθηκαν δύο, ένας για τις πολιτικές και ένας για τις στρατιωτικές υποθέσεις. Σήμερα είναι τρεις και καθορίζουν οι ίδιοι τους τομείς της αρμοδιότητάς τους. Διορίζονται από το Κοινοβούλιο με θητεία 4 ετών, που μπορεί και να ανανεωθεί. Έχουν πλήρη ανεξαρτησία, αφού προβλέπεται μεν η δυνατότητα ανάκλησης του διορισμού τους οποτεδήποτε, αλλά ποτέ δεν έγινε τέτοια ανάκληση. Η αρμοδιότητα των Ombudsman συνίσταται στην έρευνα της κάθε υπόθεσης και είναι πολύ εκτεταμένη, διότι εκτείνεται στη δράση όλης της Δημόσιας Διοίκησης, των στρατιωτικών υπηρεσιών και των Δικαστηρίων. Οι Ombudsman ενεργούν αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από έγγραφη αίτηση κάθε ενδιαφερομένου, μπορούν δέ να απευθύνουν στις αρμόδιες αρχές υποδείξεις ή να κινούν την ποινική αγωγή εναντίον κάθε υπευθύνου οργάνου ή να προτείνουν την καταβολή αποζημίωσης. Υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις προς το Κοινοβούλιο, στις οποίες αναφέρουν τις υποθέσεις που ερευνήθηκαν και τη συμπεριφορά των σχετικών υπηρεσιών.

*.Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου II, έκδοση 2002, σελ. 398, παρ.391^α, υποσημειώσεις 4,5.

Ο Θεσμός του Ombudsman υιοθετήθηκε διαδοχικά και από τις άλλες σκανδιναυικές χώρες, δηλαδή τη Φιλανδία, από το 1919, τη Νορβηγία, από το 1952 και τη Δανία από το 1954, χωρίς όμως αρμοδιότητα για τα Δικαστήρια.

Στη Μεγάλη Βρετανία το 1967 ιδρύθηκε η θέση του Parliamentary Commissioner For Administrassion, ο οποίος διορίζεται από το Βασιλέα μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού, για όσο διάστημα ασκεί ικανοποιητικά τα καθήκοντά του και ώς τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Ενεργεί ανακρίσεις για παράπονα των ιδιωτών σχετικά με την κακή λειτουργία της Διοίκησης μετά από έγγραφη αναφορά ενός μέλους της Βουλής των Κοινοτήτων και υποβάλλει σχετική έκθεση στο μέλος αυτό ή στη Βουλή. Θεσμοί ombudsman έχουν επίσης οργανωθεί στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης και του συστήματος υγείας.

Παρεμφερές όργανο ελέγχου είναι αυτό που συστήθηκε στη Γαλλία το 1973, ο omediateur ενεργεί ανακρίσεις μετά από αιτήσεις μόνο φυσικών προσώπων που υποβάλλονται διά μέσου ενός Βουλευτή ή Γερουσιαστή, και μπορεί να κάνει υποδείξεις στα αρμόδια Διοικητικά όργανα. Ανάλογοι θεσμοί έχουν συσταθεί και σε άλλα κράτη.

Στις ΗΠΑ το 1887 ιδρύθηκε η «Interstate Commerce Commission» *, δηλαδή η Επιτροπή Διαπολιτειακού Εμπορείου. Οι « Independent Regulatory Agencies» άρχισαν τη δράση τους τα επόμενα χρόνια όπου και κατέβαλαν μεγάλη προσπάθεια ενάντια στον κρατικό παρεμβατισμό προσπαθώντας να διαδώσουν την ιδεολογία της ελεύθερης αγοράς και έτσι να αποτελέσουν ένα από τα διακριτικά γνωρίσματα της αμερικάνικης Δημόσιας Διοίκησης.

Στην Ελλάδα, οι ΑΔΑ πρωτοεμφανίστηκαν με το Ν.1866/89, με τον οποίο συστάθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), χρονικό σημείο από το οποίο άρχισαν οι συζητήσεις και οι προβληματισμοί για τις ΑΔΑ. Πρίν όμως από τη σύσταση του ΕΣΡ και συγκεκριμένα από το 1933 υπήρχε μία υπό υβριδική μορφή ΑΔΑ, η «Επιτροπή Ασκήσεως Επαγγέλματος Ηθοποιού» -Ν.5763/1933-, με χαρακτηριστικά όμοια με εκείνα των αμερικάνικων ΑΔΑ.

* Βλ. Νικ. Κουλούρη, «Οι ανεξάρτητες Διοικητικές αρχές:τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα», Δδικ, 1993, σελ.1141, υποσημ.3.

Η επιτροπή αφενός χορηγούσε άδειες ασκήσεως επαγγέλματος και αφετέρου επιλαμβάνονταν την εκδίκαση οικονομικών και καλλιτεχνικών διαφορών ανάμεσα σε επιχειρηματίες θεαμάτων και καλλιτέχνες. Μπορεί να λεχθεί ότι ήταν ένα είδος ειδικού διοικητικού δικαστηρίου, καθώς είχε την αρμοδιότητα αν αποφασίζει για διαφορές που το αφορούσαν.

Η ύπαρξη της παραπάνω Επιτροπής θέτει υπό αμφισβήτηση το ότι το ΕΣΡ αμφισβητείται ότι ήταν η πρώτη υπό σύσταση ΑΔΑ ακόμη και στην εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ίδρυση Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και παροχής αδειών για την ίδρυση και λειτουργία τηλεοπτικών σταθμών», η οποία αναφέρει ότι η πρώτη ανεξάρτητη υπηρεσία ήταν η «Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού» του α.8 του Ν. 703/1977. Το ΕΣΡ ήταν η δεύτερη και ακολούθησαν το Π.Δ. 25/1988 για την ίδρυση της «Επιτροπής για την τοπική Ραδιοφωνία».

2. Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 2001

Η απόφαση ΣτΕ 872/1992 ανακήρυξε με πανηγυρικό τρόπο το ΕΣΡ ως «ανεξάρτητη διοικητική αρχή» παρέχοντας έτσι το νομολογικό έρεισμα σε όσους υποστήριζαν ότι η καθιέρωση των ΑΔΑ είναι ανεκτή από το Σύνταγμα του 1975/86..

Ωστόσο, επισημάνθηκε έγκαιρα ότι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο δεν έκανε χρήση μιας πολύτιμης ευκαιρίας να θίξει για πρώτη φορά το μείζον θέμα της ανάγκης ή μη συνταγματικής κατοχύρωσης του θεσμού, αφήνοντας έτσι περιθώριο για νομολογιακές μεταστροφές στο θέμα της κατοχύρωσης του νομικού status των ΑΔΑ. Τα επόμενα χρόνια έγινε συνείδηση ότι η οργανωτική και λειτουργική πρωτοτυπία του θεσμού καλούσε σε σαφή ρύθμιση του καθεστώτος του, αν και η θεωρία θα αναλωνόταν μάταια σε μια ατέρμονη αναζήτηση ερμηνευτικών λύσεων.

Ενόψει της αμηχανίας στην οποία είχε περιέλθει ο νομικός κόσμος, το αίτημα 'συνταγματοποίησης', διατυπωνόταν ολοένα και πιο συχνά. Ενδεικτικό του διχασμού δέ που προκλήθηκε σχετικά, είναι το γεγονός ότι οι επιφυλάξεις ως προς την αναγκαιότητα ή μη της συνταγματικής τυποποίησης διατυπωνόταν στο Κοινοβούλιο μέχρι και τη τελευταία στιγμή της συζήτησης για το α.101 Α του Συντάγματος.

Η Επιτροπή αναθεώρησης του Συντάγματος κατέληξε στην υιοθέτηση των ακόλουθων σημείων: Κατοχύρωση στο α. 101 Α του Σ των πέντε Ανεξαρτήτων Διοικητικών Αρχών που θα προέβλεπε ρητά το Σύνταγμα, αλλά και όλων όσων θα ίδρυε ο κοινός νομοθέτης «με ειδική διάταξη νόμου που παραπέμπει ρητά στο άρθρο αυτό».

Έγινε δεκτή η ομόφωνη ή με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών της Διάσκεψης των Προέδρων ή με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5), αλλά προσωρινή για έξι μήνες, επιλογή των μελών.

Διατηρήθηκε, τέλος, η πρόβλεψη περί κοινοβουλευτικού ελέγχου επ'αυτών, απαλείφθηκε, ωστόσο, η φράση «διά του αρμόδιου Υπουργού».

3. Η ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 Α ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ 2001

Η τελική μορφή που έλαβε το α. 101 Α του Συντάγματος είναι η εξής:

«Άρθρο 101 Α.

1. Όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει.
2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον κανονισμό της Βουλής.
3. Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξαρτήτων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.»

4. ΤΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΔΑ

Α. 'ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ'

Ο χαρακτηρισμός των ΑΔΑ ως «ανεξάρτητες» αποδίδει όχι μόνο την τυπική αλλά και την ουσιαστική τους διάσταση. Οι ΑΔΑ παρέχουν εγγυήσεις ανεξαρτησίας των μελών τους και δεν υπάγονται σε κανένα εσωτερικό έλεγχο ο οποίος εφαρμόζεται στα όργανα κάθε νομικού προσώπου δικαίου, αλλά ούτε και στην εξωτερική διοικητική εποπτεία που ασκείται στα αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Οι ΑΔΑ ενεργούν ως αντιπρόσωποι του κράτους, δίχως όμως το κράτος να μπορεί να τις ελέγξει. Το πολιτικά ανεξέλεγκτο των ΑΔΑ έρχεται σε σύγκρουση με την αρχή της δημοκρατικής νομιμότητας στο μέτρο που τα μέλη τους δεν εκλέγονται από το εκλογικό σώμα ούτε άμεσα ούτε έμμεσα, όπως επιτάσσει η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας για κρατικά όργανα με τόσο ευρείες αρμοδιότητες σε καίριους τομείς. Η Διοίκηση υποτάσσεται στην εκτελεστική εξουσία. Η εκτελεστική εξουσία λογοδοτεί στο Κοινοβούλιο. Οι ΑΔΑ πού λογοδοτούν;

Η απάντηση ,βέβαια, σε όσους θέτουν το παραπάνω ερώτημα είναι ότι οι ΑΔΑ λογοδοτούν στα Δικαστήρια, εφόσον υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους, το πολιτικό όμως ανεύθυνο των ΑΔΑ παραμένει και ως εκ τούτου παραμένει αναπάντητο και το παραπάνω ερώτημα.

Οι ΑΔΑ έχουν οργανωτική και λειτουργική ανεξαρτησία:

α. Η οργανωτική τους ανεξαρτησία έγκειται στο ότι οι φορείς τους είναι εξοπλισμένοι με προσωπική ανεξαρτησία, η οποία απαντάται μόνο σε δικαστές. Η προσωπική ανεξαρτησία κατοχυρώνεται από τον τρόπο διορισμού τους, από τη μακροχρόνια θητεία των μελών τους, από το ότι δε μπορούν να μετατεθούν, να παυθούν ή να αντικατασταθούν μέχρι τη λήξη της θητείας τους, το ασυμβίβαστο των μελών των ΑΔΑ με την ιδιότητα μέλους της κυβέρνησης ή των από αυτήν εξαρτώμενων διοικητικών οργανισμών και το καθεστώς των ατελειών που εξασφαλίζει τα μέλη των ΑΔΑ από καταδίωξη, σύλληψη, κράτηση ή δίκη για τις γνώμες που εκφέρουν ή τις πράξεις στην έκδοση των οποίων συμπράττουν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους.

β. Η λειτουργική τους ανεξαρτησία έγκειται στη διοικητική τους αυτοτέλεια, δηλαδή στην ελευθερία διαχειρήσεως των εσωτερικών τους υποθέσεων καθώς διαχειρίζονται τις υποθέσεις τους με το δικό τους διοικητικό μηχανισμό, με επικεφαλής των πρόεδρό τους. Η μόνη σύμπραξη άλλων αρχών είναι η δυνδρομή που μπορεί

τυχόν να ζητήσει μια ΑΔΑ (για παράδειγμα σε επίπεδο πληροφόρησης). Κατά τα άλλα προσλαμβάνει και ελέγχει η ίδια τους λοιπούς υπαλλήλους της.

Ωστόσο, η λειτουργική ανεξαρτησία των ΑΔΑ έχει και μία αρνητική όψη: αυτή συνδέεται με το γεγονός ότι οι ΑΔΑ συνιστούν προσπάθεια αποκέντρωσης της πολιτικής εξουσίας από τους μηχανισμούς της κεντρικής διοίκησης. Εφόσον, λοιπόν, η κυβέρνηση και η διοικητική ιεραρχία δε μπορούν να τους ασκήσουν έλεγχο, οι ΑΔΑ μπορούν να λάβουν αποφάσεις κατά τη βούλησή τους, αγνοώντας την κυβερνητική πολιτική.

Ακόμη και η ύπαρξη δίπλα σε ορισμένες από αυτές ενός κυβερνητικού επιτρόπου, αντί να αναιρεί την ανεξαρτησία τους, τελικά την ενισχύει γιατί ο επίτροπος δεν έχει δικαίωμα αρνησικυρίας: μπορεί να προκαλέσει την εκ νέου εξέταση ενός θέματος για το οποίο η αρχή έχει ήδη εκδόσει απόφαση, αλλά δε μπορεί να την υποχρεώσει να συμμορφωθεί με την κυβερνητική άποψη.

γ. Οι ΑΔΑ έχουν, επίσης, και **οικονομική ανεξαρτησία**: Χρηματοδοτούνται από ιδιαίτερο προϋπολογισμό που προτείνεται από αυτή και ψηφίζεται από το Κοινοβούλιο μαζί με το γενικό προϋπολογισμό του κράτους. Σε ορισμένες, μάλιστα, ΑΔΑ προβλέπεται η καταβολή ενός είδους εισφοράς από τους χρήστες των υπηρεσιών που αυτές εποπτεύουν. Οι πόροι διατίθενται κατά βούληση χωρίς η κυβέρνηση να ασκεί έλεγχο σκοπιμότητας ή νομιμότητας του τρόπου διαθέσεώς τους. Μόνο το Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί κατασταλακτικό και όχι προληπτικό έλεγχο νομιμότητας των διενεργηθεισών δαπανών.

Β. 'ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ'

Σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των εξουσιών που καθιερώνεται στο μή αναθεωρούμενο α. 26 του Σ και τις αντίστοιχες 1,2,3 παραγράφους του, η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της δημοκρατίας, η εκτελεστική εξουσία από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση και η δικαστική λειτουργία από τα Δικαστήρια. Το θέμα που προκύπτει για τις ΑΔΑ είναι ποιά θέση έχουν δίπλα στις εξουσίες με βάση τις αρμοδιότητές τους, εφόσον συγκεντρώνουν αρμοδιότητες νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές.

Η γαλλική νομική θεωρία υποστηρίζει ότι οι ΑΔΑ ανήκουν οργανωτικά στην εκτελεστική εξουσία και συνιστούν διοικητικές αρχές. Από την άλλη πλευρά, η αμερικάνικη νομική θεωρία υποστηρίζει ότι οι ΑΔΑ αδυνατούν να ενταχθούν στη τριμερή

θεσμική διάκριση των εξουσιών και πρέπει να αντιμετωπίζονται ως κρατικά όργανα που ανήκουν σε μια ιδιαίτερη «τέταρτη εξουσία».

Άλλωστε, στο βαθμό που διαφεύγονται της ιεραρχικής υποταγής έχουν ένα ιδιαίτερο status. Όμως, είναι επενδεδυμένες στο Διοικητικό σχεδιασμό και δε μπορούν παρά να αποτελούν μέρος της διοίκησης του κράτους.

1. 'ΑΡΧΕΣ' *

Οι ΑΔΑ είναι εξοπλισμένες με αποφασιστικές αρμοδιότητες : ρυθμιστικές, κανονιστικές και ελεγκτικές. Ο ρόλος τους δεν περιορίζεται απλά στο να εκφέρουν τη γνώμη, την άποψή τους. Οι ΑΔΑ εκδίδουν εκτελεστές πράξεις.

α. Διαδικασία:

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής: Οι ΑΔΑ επιλαμβάνονται μιας υποθέσεως είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας. Αφού τηρηθεί είδος προδικασίας, η υπόθεση συζητείται σε δημόσια συνεδρίαση, όπου οι ενδιαφερόμενοι καλούνται ή δύνανται να παραστούν με πληρεξούσιο δικηγόρο και να το παρουσιάσουν εγγράφως ή αποδεικτικώς τα αποδεκτικά τους μέσα και τη νομική τους επιχειρηματολογία. Η απόφαση συντίθεται από το ιστορικό της υποθέσεως, το αιτιολογικό της λύσεως και το διατακτικό στο οποίο η Αρχή αποφαινεται επί του κρινόμενου θέματος.

β. Κανονιστικές Αρμοδιότητες

Οι ΑΔΑ εκτός από ατομικές διοικητικές πράξεις έχουν την εξουσία αν εκδίδουν κανονιστικές διοικητικές πράξεις με τις οποίες επιβάλλουν ρυθμίσεις γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα στους τομείς που εποπτεύουν. Συμμετέχουν δηλαδή στην απραγωγή κανόνων δικαίου (κανονιστική αρμοδιότητα).

γ. Ρυθμιστικές αρμοδιότητες

Επίσης, οι ΑΔΑ επιλαμβάνονται διαφορών με ελεγκτικό χαρακτήρα, όπως η επιβολή κυρώσεων, η απεύθυνση εντολών και συστάσεων, η επιβολή απαγορεύσεων, η διενέργεια ανακρίσεων και ερευνών κ.α.

*βλ. για έννοια «αρχής» Α.Ι.Τάχο, «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο», 6 έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα, 2000, σελ.203

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ

1.«ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ» (ΕΣΡ)

“Η ραδιοφωνία και τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει: Η συνταγματική αυτή πρόβλεψη για τη σύσταση του ΕΣΡ απαντάται στο α.15 παρ.2 του Συντάγματος 1975/1986/2001, το οποίο εξειδικεύεται από το Νόμο 1866/1989.

Πρίν όμως Συνταγματοποιηθεί η Αρχή αυτή στο Σ του 1975/86/2001, η νομοθετική του εξέλιξη υπέστη πολλές μεταβολές. Συγκεκριμένα:

Με το άρθρο 9 του Ν. 1730/87 ιδρύθηκε το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο και με το Π.Δ. 25/88 η Επιτροπή για την τοπική ραδιοφωνία, τα οποία καταργήθηκαν μεταγενέστερα και αντικαταστάθηκαν από το Ν. 1866/89, το Νόμο με τον οποίο συστάθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ). Το ΕΣΡ συστάθηκε κατά το πρότυπο του γαλλικού “Conseil Superieur de l’ Audiovisuel” *, σύμφωνα με το οποίο θα λειτουργούσε ως ανεξάρτητο όργανο, τα μέλη του θα απολάμβαναν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και θα υπαγόταν στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως, ενώ δε θα υπαγόταν σε διοικητικό έλεγχο.

Είχε προβλεφθεί ότι τα μέλη του ΕΣΡ θα διορίζονταν από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως, ύστερα από πρόταση των κοινωνικών φορέων, αλλά και κυρίως- από τα πολιτικά κόμματα ανάλογα με την κοινοβουλευτική τους δύναμη. Συγκεκριμένα, 6 από τα 11 μέλη του ΕΣΡ προτεινόταν από τα πολιτικά κόμματα. Αυτό ήταν μάλιστα και το σημείο Νόμου που δέχθηκε τη μεγαλύτερη κριτική και οδήγησε στη μεταγενέστερη τροποποίησή του.

*.βλ.Π. Δαγτόγλου «Ραδιοτηλεόραση και Σύνταγμα», Τρίτη έκδοση, Εκδόσεις Αντων Σάκκουλα, 1986

Έτσι, το 1993 ακολούθησε ο Ν. 2173/93 'περί ανασυγκρότησης του ΕΣΡ', με το α. 2 του οποίου ιδρύθηκε μια ευρύτερη ΑΔΑ, η «Εθνική Επιτροπή Ηλεκτρονικών Μέσων Επικοινωνίας», η οποία συγκροτείται από τα μέλη του ΕΣΡ και εκπροσώπους νομικών προσώπων, όπως της ΓΣΕΕ, Εκκλησίας της Ελλάδος και άλλων, μέλη τα οποία επίσης απολάμβαναν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας.

Ο Ν. 2173/93 προέβλεπε το διορισμό 9 μελών για το Συμβούλιο, τα οποία σε αντιδιαστολή με το Ν. 1866/89, ο οποίος προέβλεπε 11 μέλη -από τα οποία τα 6 υποδεικνύονταν από τα πολιτικά κόμματα, υποδεικνύονταν όλα από τα πολιτικά κόμματα ανάλογα με την κοινοβουλευτική τους δύναμη, ενώ τον πρόεδρο της Αρχής υποδείκνυε ο Πρόεδρος της Βουλής. Η θητεία των μελών αυτών από εξαετής με το Ν. 1866/89 περιορίστηκε σε τριετής με το Ν. 2173/93.

Έτσι ταυτίστηκε κατά κάποιο τρόπο η θητεία των μελών της Αρχής με τη θητεία της Κυβέρνησης, εφόσον δε μπορούσε με αυτόν τον τρόπο υπόδειξης και τη διάρκεια θητείας να εξασφαλιστεί η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της ΑΔΑ. Τα περιθώρια δράσης και λειτουργίας της Αρχής ήταν περιορισμένα και σε ελάχιστες περιπτώσεις είχε αποφασιστική αρμοδιότητα, ενώ οι σύνθετες διοικητικές ενέργειες απαιτούσαν ως τελική πράξη τον έλεγχο νομιμότητας του Υπουργού Τύπου και ΜΜΕ επί των αποφάσεών της, ώστε η λειτουργία της επικείμενης ΑΔΑ να προκαλέσει ποικίλες τριβές για το ρόλο και τη λειτουργία του, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεων ώστε να οδηγήσουν σε νομοθετικές μεταβολές.

**ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΒΟΥΛΗ ΤΟ 2001 (Σ 1975/1986/2001)**

Όσο βρισκόταν σε εξέλιξη η Συνταγματική αναθεώρηση, ψηφίστηκε ο Ν. 2863/2000 για το «Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και άλλες αρχές και όργανα του τομέα παροχής ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών», ο οποίος προσπάθησε να είναι πρόδρομος του νέου Συντάγματος.

Ο Ν. 2863/2000 αρχικά αναθέτει στο ΕΣΡ την αποκλειστική ευθύνη για την εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, με κυριότερες αρμοδιότητες τη χορήγηση αδειών λειτουργίας (όπως το ισχύον Σύνταγμα ορίζει στην παρ.1 εδ.β του α.4) και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων (όπως το ισχύον Σύνταγμα ορίζει στην παρ.1 εδ.ε του α.4). Έπειτα καταργεί τον έλεγχο νομιμότητας του Υπουργού Τύπου και καθιστά τις πράξεις της Αρχής άμεσα εκτελεστές, ώστε η προσβολή τους χωρεί ενώπιον του ΣΤΕ (παρ.8 α.5). Τέλος ορίζει ότι τα μέλη της Αρχής επιλέγονται από τη Διάσκεψη Προέδρων με πλειοψηφία των 4/5 (παρ.2 α.2 Σ) και όχι πλέον από τα πολιτικά κόμματα. Η θητεία των μελών καθίσταται κυλιόμενη με ανανεούμενη ανά δύο χρόνια σύνθεση του οργάνου (παρ. 4 α.2 Σ) και θεσπίζεται ειδικό πειθαρχικό όργανο από ανώτατους δικαστικούς και καθηγητές ΑΕΙ (παρ.5 α.3 Σ).

Η συνταγματική αυτή πρόβλεψη του προγενέστερου Νόμου για τη σύσταση του ΕΣΡ απαντάται στο α.15 παρ.2 του Συντάγματος 1975/1986/2001 : «Η ραδιοφωνία και τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει.

Ο άμεσος έλεγχος του κράτους που λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας, έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προιοόντων λόγου και τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας,

*. βλ. Εισηγητική Έκθεση του ν.2863/2000 σε ΚνοΒ, 2000, σελ.2564

καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας' .

Το αναθεωρημένο Σύνταγμα καθιερώνει την αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ να χορηγεί άδειες λειτουργίας και να επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις, οι οποίες έχουν λάβει τη μορφή προστίμων - και μάλιστα υπέρογκων, προκαλώντας πολλές αντιδράσεις αλλά και την αντίθετη γνώμη για την επιβολή των προστίμων αυτών του ΣτΕ.

Μια προσπάθεια Κριτικής:

Χαρακτηριστική είναι η απόφαση 3490/2006 του Δ' Τμήματος του ΣτΕ (Συμβουλίου της Επικρατείας), η οποία ακύρωσε διοικητικό πρόστιμο του ΕΣΡ κατά τηλεοπτικού σταθμού MEGA και του τηλεοπτικού του σίριαλ «Κλείσε τα μάτια», ύψους 100.000 €.

Το ΕΣΡ επέβαλε το υψηλό αυτό πρόστιμο διότι επικαλέστηκε ότι το σίριαλ αυτό προέβαλε σκηνή με φιλί μεταξύ ομοφυλόφυλων και χρησιμοποίησε υβρεολόγιο το οποίο υποβάθμισε την ποιοτική στάθμη του προγράμματος και προκάλεσε βλάβη στην παιδική ηλικία και νεότητα.

Το ΣτΕ απεφάνθη με το εξής σκεπτικό: Από το Σ πράγματι προβλέπεται το ΕΣΡ ως ΑΔΑ (α.15 παρ.1 και παρ.2 Σ), το οποίο ασκεί έλεγχο με την επιβολή κυρώσεων 'με σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους...με στόχο την κοινωνική πασοτολή της ραδιοφωνίας και την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας'(α.15 παρ.2 Σ).

Το θέμα που προκύπτει είναι αν ήταν νόμιμη αιτιολογημένη η πράξη από το ΕΣΡ και αν μπορεί η ΑΔΑ να επιβάλλει χρηματικό πρόστιμο.

Το ΣτΕ έκανε δεκτή την αίτηση ακύρωσης του καναλιού ενώπιόν του, υποστηρίζοντας αρχικά ότι η τέχνη είναι ελεύθερη κατά το α. 16 παρ.1 Σ, οι προστευτικές όμως διατάξεις γι'αυτήν δεν ισχύουν για τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση κατά το α. 15παρ.2 Σ. Το πρόστιμο ,όμως, επιβλήθηκε κυρίως για το φιλί των ομοφυλόφυλων. Ένα φιλί όμως μεταξύ ομοφυλοφύλων δεν αποτελεί πορνογραφία καθώς οι ομοφυλόφυλοι αποτελούν μία υπαρκτή κοινωνική ομάδα, η οποία πρέπει να τυγχάνει το σεβασμό των λοιπών κοινωνιών καθώς καταστατική αρχή αποτελεί ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξία (α.2 παρ.1 Σ) και η προστασία της προσωπικής ελευθερίας (α.5 παρ.2 Σ).

Η πλειοψηφία έκρινε ,λοιπόν, ότι η αιτιολογία του ΕΣΡ δεν ήταν νόμιμη και ακύρωσε το πρόστιμο.

Ας σημειωθεί ότι το διοικητικό πρόστιμο που επέβαλε το ΕΣΡ προκάλεσε και τα επικριτικά σχόλια Ευρωβουλευτών. Ειδικά ο Ευρωβουλευτής κ. Καπάτο υποστήριξε ενώπιον της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ότι η απόφαση του ΕΣΡ είναι αντίθετη τόσο με το άρθρο 6 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ως εκ τούτου.. «ανόητη».

Άλλωστε η επιβολή του προστίμου στο MEGA δεν αποτελεί το μόνο που έχει επιβληθεί από το ΕΣΡ, καθώς ακολουθεί σωρεία άλλων με πιά υψηλό αυτό που έχει επιβληθεί στην Αννίτα Πάνια και στην εκπομπή «Je t'aime» ύψους 200.000 € και για το οποίο αναμένεται απόφαση του ΣτΕ. Αυτή η στάση του ΕΣΡ θα πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με πληθώρα άλλων προστίμων μή χρηματικών που έχει επιβάλλει κατά καιρούς το ΕΣΡ –όπως για παράδειγμα την ανάκληση αδειών σταθμών και την παύση προβολής προγραμμάτων - κυρίως ως προς τη νομιμότητα των αιτιολογιών του, αλλά και στο αν έχει πλέον αποκτήσει τόση εξουσία ώστε χρησιμοποιεί τα διάφορων ειδών πρόστιμα προκειμένου να προωθήσει τις σκοπιμότητες των συμφερόντων των μελών του.

2. Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι η μόνη μονομελή ΑΔΑ που καθιερώθηκε με το Ν. 2266/94 *, κατά το πρότυπο του Γάλλου «Mediateur de la Republique», δηλαδή του «Επιτρόπου Διοίκησης», του οποίου όμως νόμου δεν προωθήθηκε ποτέ η εφαρμογή.

Εντούτοις ο Ν. 2477/94 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα επιθεωρητών – ελεγκτών δημόσιας διοίκησης» καθιέρωσε την Αρχή του Συνηγόρου του πολίτη.

Η ΑΔΑ αυτή αποτελείται από πέντε μέλη **, το Συνήγορο του Πολίτη και τέσσερις βοηθούς συνηγόρους. Οι βοηθοί συνήγοροι επικουρούν το Συνήγορο του πολίτη για την άσκηση των αρμοδιοτήτων και της ΑΔΑ, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της Αρχής.

Ο συνήγορος του πολίτη επιλέγεται από το υπουργικό Συμβούλιο μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και διορίζεται με διάταγμα με πενταετή θητεία. Οι βοηθοί συνήγοροι διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του συνηγόρου του πολίτη. Η θητεία των βοηθών συνηγόρων διαρκεί όσο ακι τιυ συνηγόρου πολίτη. Νέα θητεία του Συνηγόρου του πολίτη αποκλείεται, όχι όμως και των Βοηθών Συνηγόρων. Έτσι ένας βοηθός συνήγορος του οποίου έληξε η θητεία μπορεί να διορισθεί συνήγορος του πολίτη ή βοηθός συνήγορος με νέα θητεία.

Ο Συνήγορος του πολίτη και οι βοηθοί συνήγοροι μπορούν να παυθούν πριν από τη λήξη της θητείας τους γαι ορισμένους λόγους κατά τη διαδικασία του διορισμού τους, πρέπει όμως να τους παρέχεται η δυνατότητα της άσκησης του δικαιώματος της προηγούμενης ακρόασης.

*. βλ.Εισηγητική Έκθεση του ν. 2266/94

** . Δαγτόγλου Π. «ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΟΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ II» ενδέκατη έκδοση 2002, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα

Ο Συνήγορος του πολίτη δεν ασκεί ιεραρχικό και πειθαρχικό έλεγχο επί των βοηθών συνηγόρων, αφού απολαμβάνουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

Αρμοδιότητα της ΑΔΑ *** είναι η έρευνα ατομικών διοικητικών πράξεων ή παραλείψεων ή υλικών ενεργειών οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματά ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων.

Η ΑΔΑ δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστικής αρχής.

Οι υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνεται κατανέμονται σε τέσσερις κύκλους: κύκλος δικαιωμάτων του ανθρώπου, κύκλος κοινωνικής προστασίας, κύκλος ποιότητας ζωής, κύκλος σχέσεων κράτους – πολίτη, για καθένα από τους οποίους έχει αρμοδιότητα ένας από τους τέσσερις βοηθούς συνηγόρους. Το π.δ 273/99 περιέχει τον κανονισμό λειτουργίας του συνηγόρου.

Η ΑΔΑ ασκεί τις αρμοδιότητές της ύστερα παό ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων.Επίσης δύναται να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως υποθέσεων που έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης.

Μετά το πέρας της έρευνας εάν η αναφορά κρίνεται από το συνήγορο ή το βοηθό συνηγόρου αόριστη ή αβάσιμη τίθεται στο αρχείο. Στην αντίθετη περίπτωση συντάσσεται πόρισμα, που περιέχει προτάσεις, το οποίο γνωστοποιεί στον καθ'ύλην αρμόδιο υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες. Μέσα σε ορισμένη προθεσμία αυτές οφείλουν να ενημερώσουν το συνήγορο για τις ενέργειές τους , τυχόν άρνησή τους συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, παράβαση καθήκοντος έως και λόγο απομακρύνσεως των υπευθύνων. Κάθε έτος συντάσσει έκθεση με παρουσίαση των σημαντικότερων υποθέσεων που ερεύνησε και προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις, η οποία συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής και δημοσιεύεται στην ΕΤΚ.

***.βλ.« Το δικαίωμα αναφοράς στις αρχές και ο Συνήγορος του πολίτη», Ελिस. Μπεσίλα –Μακρίδη, εκδόσεις Σάκκουλα, 1998.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Η εισαγωγή του θεσμού αυτού υπήρξε σημαντική για τα ελληνικά δεδομένα γιατί βοήθησε προς την κατεύθυνση διασφάλισης ελέγχου στις περιπτώσεις κακοδιοίκησης.

Επικρίθηκε ,όμως, σε κάποια σημεία η διάταξη του α. 2, η οποία ορίζει ότι ο Συνήγορος του πολίτη διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Με το άρθρο 103 παρ.9 του αναθεωρημένου Συντάγματος προβλέπεται ότι «Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του πολίτη που λειτουργεί ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή», άρθρο το οποίο παραπέμπει στο α.101 Α Σ.

3. ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ Η΄ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΑΔΑΕ)

Το άρθρο 19 Σ 1975/1986 στο α΄ εδάφιο του προέβλεπε ότι ‘το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο’.

Η διάταξη αυτή αποτέλεσε το έναυσμα δημιουργίας Ανεξάρτητης Αρχής, της «Εθνικής Επιτροπής του Απορρήτου των Επικοινωνιών» (ΕΕΠΑΕ) με το Ν. 2225/94 «Για την προστασία της ελευθερίας και της ανταπόκρισης και επικοινωνίας κ.α.», με αποστολή την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της επικοινωνίας και κάθε άλλης μορφής τηλεπικοινωνιακής αλλά και τον έλεγχο τήρησης των όρων σε περίπτωση άρσης του απορρήτου *.

Η επικείμενη ΑΔΑ έχει εξουσία να επιθεωρεί τα αρχεία και τα έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ), του ΟΤΕ και άλλων Δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων σχετικών με την ανταπόκριση ή επικοινωνία, όπως για παράδειγμα οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας. Επίσης, έχει την εξουσία να καλεί πρόσωπα που μπορούν κατά την κρίση της να συμβάλλουν στην έρευνά της να δώσουν πληροφορίες, εξηγήσεις και να ζητεί από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές να κατάσχουν μέσα παραβίασης του απορρήτου, αλλά και να εκδίδει γνωμοδοτήσεις και να διατυπώνει συστάσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία του απορρήτου.

Τα μέλη της είναι στο σύνολό τους Βουλευτές, ενώ η ΑΔΑ υπάγεται στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης και ο προϋπολογισμός της εντάσσεται στις δαπάνες του ιδίου Υπουργείου.

Με π.δ. καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και η τεχνική υποστήριξη της επιτροπής, η οποία υποβοηθείται από τη δική της Γραμματεία.

Μετά από κάθε έλεγχο που πραγματοποιεί συντάσσει έκθεση σχετική, και στο τέλος κάθε χρόνου υποβάλλει στη Βουλή έκθεση πεπραγμένων του έτους.

*. βλ. Μαν. Αντωνόπουλο, σελ.133 επ.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗΝ ΑΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 πρόσθεσε στο άρθρο 19 Σ δύο άλλες παραγράφους, τις παρ. 2 και 3. Στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι 'Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παρ.1 του ίδιου άρθρου. Ή παρ.1 εδ.α του ίδιου άρθρου ορίζει ότι το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας είναι απαραβίαστο'.

Εύλογο επομένως αποτέλεσμα ήταν να υπάρξει νομοθετική μεταβολή η οποία επήλθε με την ψήφιση του νόμου 3115/2003. Με το α.1 του Νόμου 3115/2003 συστάθηκε η «Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επιστολών ελεύθερης Ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και η ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών». Στην έννοια της προστασίας που απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσεως απορρήτου που προβλέπεται από το Νόμο.

Η ΑΔΑΕ έχει διοικητική αυτοτέλεια. Έδρα της είναι η Αθήνα, έχει όμως τη δυνατότητα με απόφασή της να εγκαθιστά και να λειτουργεί γραφεία και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ κοινοποιούνται με επιμέλειά της στον Υπουργό Δικαιοσύνης ενώ στο τέλος κάθε έτους υποβάλλεται έκθεση των πεπραγμένων της στον Πρόεδρο της Βουλής, στον Υπουργό Δικαιοσύνης και στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ΑΔΑΕ υπόκειται σε Κοινοβουλευτικό έλεγχο κατά τον τρόπο και τη διαδικασία που κάθε φορά προβλέπεται από τον Κανονισμό της Βουλής.

4. ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΑΣΕΠ)

Ο ΑΣΕΠ * είναι ένας θεσμός που εισήχθη στην ελληνική πραγματικότητα προκειμένου να συμβάλει στην καταπολέμηση της αναξιοκρατίας και της τακτικής της ρουσφετολογίας με σκοπό τη διασφάλιση της αξιοκρατικής πρόσληψης στους τομείς του Δημοσίου τομέα.

Ιδρύθηκε με το Ν. 2190/94, ο οποίος έγινε γνωστός ως «νόμος Πεπονής» με συνταγματικό έρεισμα την παρ. 3 εδ. Β του α. 103 Σ 1975/1986 και υπέστη αλλεπάλληλες νομοθετικές μεταβολές μέχρι να αναχθεί σε συνταγματικό όργανο μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος από την Ζ' αναθεωρητική Βουλή.

Στις αρμοδιότητές του υπάγονται η επιλογή του μόνιμου προσωπικού του Δημοσίου τομέα κατά την επιλογή του μόνιμου και του εποχιακού προσωπικού αλλά και η θέσπιση δευτερογενών κανόνων δικαίου κατά το α. 43 παρ.2 του Σ. Προκηρύσσει ,λοιπόν, θέσεις, συγκροτεί τις προβλεπόμενες εξεταστικές επιτροπές, εφαρμόζει τις διαδικασίες επιλογής των διοριστέων και ασκεί όλες τις λοιπές αρμοδιότητες που του έχουν απονεμηθεί από το νόμο.

Η ΑΔΑ συγκροτείται από πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και επαγγελματικής επάρκειας, τα οποία είναι ή έχοθν διατελέσει ανώτεροι ή ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί ή υπάλληλοι, καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές ΑΕΙ ή ανώτατα στελέχη δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων.

Χρήζει μνείας η παρ.3 του α.3 του παραπάνω νόμου ' Ο ΑΣΕΠ, εάν διαπιστώσει ότι έγκριση ή απόφαση για προσλήψεις προσωπικού με σχέση ιδιωτικού δικαίου παραβιάζει στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος της τους περιορισμούς του α. 103 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος, εκφέρει τη γνώμη του προς το όργανο που ενέκρινε ή αποφάσισε τις προσλήψεις, εισηγείται αντίστοιχη τροποποίηση και τη γνωστοποιεί σε κάθε περίπτωση στον Πρωθυπουργό και στη Βουλή διά του Προέδρου της.'

Ακόμη,το α.6 του ιδίου Νόμου, επιτρέπει τη δυνατότητα κατανομής των καθηκόντων σε τμήματα ενώ το α.8 προβλέπει τη λειτουργία γραφείου Επιθεώρησης παρά το ΑΣΕΠ με αρμοδιότητες όπως ο έλεγχος πραγματοποίησης αυθαίρετων διαγωνισμών ή προσλήψεων και η τήρηση των διαγωνισμών προσλήψεως.

* βλ. www.asep.gr

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ Σ 1975/1986/2001

Το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 εισήγαγε τις παρ. 7 και 8 στο α.103 στο κείμενό του για τον ΑΣΕΠ. Σύμφωνα με την παρ. 7 του ίδιου άρθρου, 'Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παρ. 5, γίνεται είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής, όπως νόμος ορίζει.

Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής'.

Κατά την παρ. 8 του α. 103 Σ: 'Νόμος ορίζει τους όρους και τη χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέραν των προβλεπομένων στο α. Εδ. της παρ. 3 είτε πρόσκαιρων είτε απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών κατά το εδ. β της παρ.2. Νόμος ορίζει επίσης τα καθήκοντα που ασκεί το προσωπικό του προηγούμενου εδαφίου. Απαγορεύεται η από το νόμο νομιμοποίηση προσωπικού που υπάγεται στο εδ. α ή η μετατροπή των συμβάσεών του σε αορίστου χρόνου..'

5. ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΑΠΔΠΧ).

Η ταχύτατη εξέλιξη της τεχνολογίας και η άμεση διάδοση των πληροφοριών και της ενημέρωσης κατέστησαν απαραίτητη τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης αρχής με σκοπό την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα * συστάθηκε με το Ν. 2472/97, ο οποίος ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την ευρωπαϊκή οδηγία 95/46/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3635/2007. Η επέκταση της προστασίας της Αρχής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών εφαρμόζει το Ν. 3471/2006 που ενσωματώνει την ευρωπαϊκή οδηγία 58/20002.

Η ΑΠΔΠΧ αποτελείται από τον Πρόεδρο και έξι μέλη, ενώ εξυπηρετείται από Γραμματεία η οποία λειτουργεί σε επίπεδο Δ/σης. Ο πρόεδρος είναι απαραίτητα δικαστικός λειτουργός βαθμού ΣΤΕ ή αντίστοιχου ή ανώτερου Δικαστηρίου. (Ο τωρινός Πρόεδρος είναι Ο Δημ. Γουργουράκης, αντιπρόεδρος του ΑΠ ε.τ.). Η θητεία των μελών είναι τετραετής και μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία φορά, ενώ απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας.

Αποστολή της αρχής είναι η προστασία της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής σύμφωνα με τους Ν. 2472/97 και 3471/2006 και η συνδρομή προς τον πολίτη όταν διαπιστώνεται παραβίαση σχετικών δικαιωμάτων σε κάθε επιχειρησιακό τομέα. Επίσης σημαντική είναι η διείσδυση και στο χώρο των ψηφιακών επικοινωνιών και δικτύων. Στρέφει ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπιση ζητημάτων με εξέλιξη νέων τεχνολογιών και εφαρμογών.

Οι αρμοδιότητες της αρχής είναι διοικητικές, ελεγκτικές, συμβουλευτικές, κανονιστικές, απολογισμού, δημοσιοποίησης, συνεργασιών.* Εκδίδει οδηγίες που αφορούν στην εφαρμογή ρυθμίσεων για την προστασία των ατόμων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συντελεί στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας για τα επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν τέτοια αρχεία, απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους της επεξεργασίας, καταγγέλλει παραβάσεις στις αρμόδιες διοικητικές και

* www.dpa.gr

δικαστικές αρχές, επιβάλλει τις διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται από το νόμο, τηρεί μητρώα, αναθέτει σε μέλος της την ενέργεια διοικητικών εξετάσεων, ενώ δε μπορεί να της αντιταχθεί κανενός είδους απόρρητο όταν διενεργεί διοικητικούς ελέγχους σε αρχεία. Τέλος, υποβάλλει τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Πρωθυπουργό έκθεση η οποία περιέχει απολογισμό του έργου της και προτάσεις για τυχόν νομοθετικές μεταβολές, δημοσιεύεται δε ίδια ευθύνη στο ΦΕΚ.

Έχει δικό της προϋπολογισμό και οι πράξεις της δεν υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο, αλλά ούτε και σε έλεγχο νομιμότητας ή σκοπιμότητας από την εκτελεστική εξουσία, η ανάμιξη της οποίας περιορίζεται στην επιλογή ανώτατου δικαστικού λειτουργού από το Υπουργικό Συμβούλιο ως Προέδρου της Αρχής. Τα υπόλοιπα μέλη – δύο πανεπιστημιακοί καθηγητές σε γνωστικά αντικείμενα του δικαίου και της πληροφορικής, καθώς και δύο πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους και εμπειρίας στο χώρο, επιλέγονται από τη σύσκεψη Προέδρων, μετά από τη διατύπωση γνώμης από την επιτροπή θεσμών και διαφάνειας.

Η αρχή συμμετέχει σε Διεθνείς ομάδες εργασίας και Εθνικές Επιτροπές, όπως στην 'Κοινή αρχή ελέγχου Σέγκεν', στην 'Κοινή εποπτική αρχή ελέγχου Ευρωπόλ', στην ομάδα του α. 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, στην 'Ομάδα εργασίας της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της αζήτητης ηλεκτρονικής επικοινωνίας (για αυτόκλητα μηνύματα spam)', στην 'Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου' και άλλες.

* βλ. Λίλιαν Μήτρου, « Η αρχή της προστασίας προσωπικών δεδομένων» εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1999, σελ. 36 επ.

B. ΟΙ ΜΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ

6. Η ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΡΑΕ)

Η ρυθμιστική αρχή ενέργειας πρωτοσυστάθηκε με το Ν. 2773/99 όπου ορίζεται ό ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με πλήρη οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. Βρίσκεται υπό την εποπτεία του Υπουργού ανάπτυξης μόνο ως προς τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών της και την κίνηση πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της.

Συγκροτείται από πέντε μέλη τα οποία έχουν την απαιτούμενη επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση προκειμένου να ανταποκριθούν στο ρόλο τους ως μέλη της συγκεκριμένης αρχής, διαθέτοντας την κατάλληλη εξειδίκευση στα θέματα ενέργειας. Είναι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί και έχουν πλήρη απασχόληση και προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Τα μέλη διορίζονται για μια πενταετία με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μετά τη δημοσίευση προκήρυξης και η θητεία τους μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία φορά. Για το διορισμό του προέδρου και του αντιπροέδρου της αρχής προηγείται η γνωμοδότηση της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής. Όσο διαρκεί η θητεία τους δεν ανακαλούνται, εκπίπτουν μόνο αυτοδίκαια στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος.

Ο ρόλος της ΡΑΕ* έχει κυρίως γνωμοδοτικό και εισηγητικό χαρακτήρα στον τομέα της ενέργειας: γνωμοδοτεί για τη χορήγηση αδειών από τα αρμόδια όργανα χωρίς ωστόσο να τις χορηγεί η ίδια, εισηγείται για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, ελέγχει την αγορά, τον ανταγωνισμό και τις τιμές, επιβλέπει τη λειτουργία των συστημάτων προμήθειας και ενέργειας, διασφαλίζει τον καταναλωτή και το περιβάλλον, πληροφορεί, αναλύει την πολιτική και την στρατηγική στην ενέργεια, συντελεί στην καλλιέργεια διεθνών σχέσεων και συνεργασίας και επιβάλλει πρόστιμα στους παραβάτες σύμφωνα με το νόμο. Ωστόσο, δεν έχει αρμοδιότητα σε θέματα που καλύπτει η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Η συγκρότηση ρυθμιστικής αρχής ενέργειας κρίθηκε διεθνώς ως απαραίτητη προϋπόθεση για τις επιδιωκόμενες διαρθρωτικές μεταβολές των αγορών γι αυτό και σε πολλές -άν όχι όλες- χώρες της ΕΕ έχουν συσταθεί αντίστοιχες αρχές.

*. βλ. www.RAE.gr

Στην Ελλάδα η σύστασή της με το Ν.2779/99 εναρμονίστηκε με την κοινοτική οδηγία 96/92 για την ενεργειακή αγορά με σκοπό να προωθήσει τον υγιή ανταγωνισμό στην ενεργειακή αγορά και να διευκολύνει τον καταναλωτή είτε αυτός είναι ιδιώτης ή επιχείρηση.

Εξάλλου η ΡΑΕ με τον έλεγχο τιμών και του κόστους της ενέργειας εντοπίζει αν αντανακλώνται στις τιμές τα οφέλη από τη λειτουργία της αγοράς, αν εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση ζητημάτων δημοσίου συμφέροντος και αν αποφεύγονται πρακτικές στυροειδών επιδοτήσεων από ισχυρούς παράγοντες.

Πρόσφατα, η αρχή ως ρυθμιστική ενισχύθηκε με το νόμο 2837/2000 «για τη ρύθμιση θεμάτων ανταγωνισμού, ρυθμιστικής αρχής ενέργειας, τουρισμού και λοιπές διατάξεις» καθώς και με το π.δ. 139/2001 για τη διοικητική της αυτοτέλεια με το οποίο θεσπίστηκε «Ο κανονισμός εσωτερικής λειτουργίας και διαχείρισης της ρυθμιστικής αρχής ενέργειας».

7. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς συστάθηκε εποπτευόμενη από τον Υπουργό Οικονομίας Εθνικής Οικονομίας ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με έδρα την Αθήνα και με την επωνυμία «Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς», κατά το πρότυπο της γαλλικής 'Commission des operations se Bourse', με το α.76 του Ν. 1969/91 για «εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακείου, αμοιβαία κεφάλαια, διατάξεις εκσυγχρονισμού και άλλες διατάξεις».

Αποτελείται δέ η Επιτροπή από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και τριμελή εκτελεστική επιτροπή, τα μέλη των οποίων είναι πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους που διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα κεφαλαιαγοράς, διορίζονται δέ με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Τέσσερα από τα μέλη του ΕΣ εκλέγονται από τον κατάλογο υποψηφίων που υποβάλλουν από κοινού παράγοντες του χώρου.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής τις οποίες προβλέπει ο νόμος ασκούνται από το ΕΣ και είναι ευρείες καθώς η ΕΚ επιφορτίζεται με τον έλεγχο εφαρμογής της νομοθεσίας περί κεφαλαιαγοράς: καθορίζει τις περιπτώσεις επιβολής τακτικών ή έκτακτων ελέγχων, τη διαδικασία και τα όργανα διεξαγωγής αυτών και υποχρεώνει τα ελεγχόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα να υποβάλλουν περιοδικώς ή κατά περίπτωση σάυτην ή στα όργανα ελέγχου τα αναγκαία στοιχεία για την άσκησή του.

Επίσης, έχει από το νόμο αρμοδιότητα αν επιβάλλει πρόστιμα σε επιχειρήσεις που παραβαίνουν τις διατάξεις της νομοθεσίας περί κεφαλαιαγοράς ή της αποφάσεις της Επιτροπής, αλλά και σε φυσικά πρόσωπα.- Για παράδειγμα, η Επιτροπή πρόσφατα επέβαλε υπέρογκο χρηματικό πρόστιμο σε φυσικό πρόσωπο για κατάχρηση πληροφόρησης.-

Η Ε.Κ. μπορεί να παραχωρεί αρμοδιότητες στην εκτελεστική επιτροπή, εκτός από ορισμένες μείζονος σημασίας (όπως την επιβολή προστίμων, την υποβολή ή αίτησης-έγκλησης για έναρξη ποινικής δίωξης).

Επομένως η Επιτροπή ασκεί κυριαρχικό έλεγχο στον τομέα της αγοράς, όμως υπό τον έλεγχο του Υπουργού Οικονομίας, ο οποίος ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με τον κανονισμό και την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της, ενώ διορίζει τα μέλη της, διατηρώντας μάλιστα τη δυνατότητα να ανακόπτει τη θητεία τους. Έτσι, παρόλο που η επιτροπή αναγνωρίζεται ως ΑΔΑ, δεν έχει εντούτοις την ανεξαρτησία που διακρίνει μία ανεξάρτητη αρχή.

8.ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Η επιτροπή ανταγωνισμού είναι το όργανο στο οποίο ο νομοθέτης έχει αναθέσει την αποκλειστική αρμοδιότητα εφαρμογής του Ν. 703/77 «περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας ελεύθερου ανταγωνισμού». Αποτελεί θεματοφύλακα της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και εγγυάται την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού.

Συστάθηκε με τη νομική μορφή της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής με το α. 8 του Ν. 2296/95, ο οποίος θεσπίστηκε σε τροποποίηση του Ν. 703/77. Έχει διοικητική αυτοτέλεια και λειτουργεί υπό τον έλεγχο του Υπουργού Εμπορείου. Συγκροτείται από τον Πρόεδρο της Αρχής, τον αναπληρωτή Πρόεδρο και τα τακτικά μέλη. (ο τωρινός Πρόεδρος της Αρχής είναι εμπειρογνώμων Πρεσβευτής επί θεμάτων κοινοτικού δικαίου του Υπουργείου). Τα μέλη της, τα τρία εκ των οποίων διορίζονται από τον Υπουργό Εμπορείου, απολαμβάνουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Η διοικητική της αυτοτέλεια ενισχύεται από τη δική της γραμματεία, η οργάνωση της οποίας καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής σύμφωνα με το νόμο είναι ευρείες: απαγορεύει την πραγματοποίηση συγκέντρωσης επιχειρήσεων εφόσον η συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, απειλεί και επιβάλλει πρόστιμα, χρηματικές ποινές κι άλλες κυρώσεις, λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα, τηρεί τα μητρώα συμπράξεων, διατυπώνει σύμφωνη γνώμη σε περίπτωση που ο Υπουργός εκδίδει απόφαση με την οποία επιτρέπονται κατ'εξάιρεση συμπράξεις ή προσδιορίζονται τα είδη συμπράξεων, ενώ σύμφωνη γνώμη διατυπώνει και για την έκδοση του κανονισμού λειτουργίας της.

Αξίζει ,επίσης, αναφοράς και ο Ν. 3592/2007 «Για τη συγκέντρωση και αδειοδότηση επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης και άλλες διατάξεις» σχετικός με τις αρμοδιότητες της Αρχής.

9. Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΤΤΕ)

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η Κεντρική εκδοτική τράπεζα της Ελλάδος που ιδρύθηκε το 1927 και ξεκίνησε τη λειτουργία της το Μάιο του 1928 ως η κεντρική τράπεζα της χώρας. Το κεντρικό κατάστημα της Τράπεζας βρίσκεται στην Αθήνα και άλλα 27 υποκαταστήματά της βρίσκονται στην επικράτεια. Είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) στο οποίο ανήκουν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των υπολοίπων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανήκει από την 1^η Ιανουαρίου στο Ευρωσύστημα, το οποίο περιλαμβάνει την Εθνική Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές τράπεζες των χωρών που ανήκουν στην Ευρωζώνη.*

Το καθεστώς ** που διέπει τη λειτουργία της προσδιορίζεται στο καταστατικό της, το οποίο κυρώθηκε με το Ν.3424/1927, οι διατάξεις του οποίου έχουν ισχύ νόμου, σύμφωνα με το α.1 παρ. β' του από 10/11/1927 Ν.Δ. Βασικές τροποποιήσεις επήλθαν στο καταστατικό της ΤΤΕ με σημαντικότερες: αυτή που εγκρίθηκε από τη ΓΣ μετόχων της Τράπεζας στις 27/12/1997 αλλά και αυτή που εγκρίθηκε στις 25/4/2000, σύμφωνα με τις οποίες διαμορφώνεται ένα σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας εναρμονισμένο με τις οδηγίες της ΕΕ και με το καταστατικό του ΕΣΚΤ. Το θεσμικό πλαίσιο της ΤΤΕ συμπληρώνουν οι νεότεροι νόμοι 2609 και 2832/2000.

Σύμφωνα με το καταστατικό που κυρώθηκε από τη Βουλή με το Ν. 2609/98, η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών αναφέρεται ρητά ως ο πρωταρχικός σκοπός της ΤΤΕ. Επιπλέον, συνεστήθη στην Τράπεζα ένα νέο σώμα, το Σώμα Νομισματικής Πολιτικής, το οποίο αποφασίζει για τη χάραξη και άσκηση της Νομισματικής πολιτικής και ασκεί τη συναλλαγματική πολιτική. Από την 1/1/2001 μάλιστα, η ΤΤΕ συμμετέχει και στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης καθώς και της συναλλαγματικής πολιτικής αυτής.

Η ΤΤΕ απαρτίζεται από τη ΓΣ των μετόχων, από το Γενικό Συμβούλιο και από το Διοικητικό Συμβούλιο. Το Γενικό συμβούλιο καθορίζει την πολιτική της ΤΤΕ. Αποτελείται από τα έξι μέλη του Συμβουλίου νομισματικής πολιτικής και από έξι συμβούλους.

* βλ. Νικ.Κουλούρη, σελ.1165

** βλ. www.bankofgreece.gr

Οι σύμβουλοι εκλέγονται από τη ΓΣ των μετόχων για τρία έτη. Ο διοικητής και οι υποδιοικητές διορίζονται για μια εξαετία με π.δ. μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου. Μπορούν δέ να αντικατασταθούν ή να απομακρυνθούν «μόνο αν έχουν καταστεί οριστικά ανίκανοι για την άσκηση των καθηκόντων τους ή έχουν υποπέσει σε βαρύ παράπτωμα» και μετά από πρόταση του Γενικού Συμβουλίου. Τα τρία άλλα μέλη του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής διορίζονται με π.δ. εκδιδόμενο μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του διοικητή.

Η Διεύθυνση Εποπτείας του Πιστωτικού Συστήματος (ΔΕΠΣ) της ΤΤΕ είναι επιφορτισμένη με την άσκηση εποπτείας των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, η οποία στοχεύει στη διασφάλιση της σταθερότητας και εύρυθμης λειτουργίας του εγχώριου πιστωτικού χρηματοδοτικού συστήματος. Ακόμη είναι αρμόδια για την παροχή άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καθώς και για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων διέπεται από το Ν. 2076/92. Με το Ν. 2396/96 ενσωματώθηκαν οι 93/22/ ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ Οδηγίες.

Με την ψήφιση του Ν.2548/97, ικανοποιήθηκε το αίτημα για τη θεσμική κατοχύρωση της πολιτικής και οικονομικής ανεξαρτησίας της , καθώς στο α. 3 ορίζεται ότι « κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους η ΤΤΕ και τα μέλη των οργάνων της δε ζητούν ούτε δέχονται οδηγίες από την Κυβέρνηση ή τους Οργανισμούς. Η Κυβέρνηση και οι λοιποί φορείς πολιτικής εξουσίας δεν επιδιώκουν να επηρεάζονται όργανα της Τράπεζας κατά τη εκτέλεση των καθηκόντων τους». Η ΤΤΕ υποβάλλει ,βέβαια, στο τέλος του κάθε έτους έκθεση στο Κοινοβούλιο και στο Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ ο Διοικητής της υποχρεούται να εμφανίζεται ενώπιον της εκάστοτε αρμόδιας επιτροπής της Βουλής αν παρέχει εξηγήσεις.

Οφείλει να σημειωθεί, τέλος, ότι παρόλο που η ΤΤΕ είχε προταθεί από τον Ευάγγελο Βενιζέλο να κατοχυρωθεί ως ανεξάρτητης διοικητικής αρχής και συνταγματικά, λόγω του σημαντικού της ρόλου για την Εθνική Οικονομία, κάτι τέτοιο δεν περιελήφθη στην αναθεώρηση.*

*βλ. Ευάγγελο Βενιζέλο, « Η αναθεώρηση του Συντάγματος: συνολικό σχέδιο για την Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα , Συναινετική αναθεώρηση II», εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1998,σελ169 επ.

10. ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ (ΕΕΤΤ)

Η ΕΕΤΤ έχει ως σκοπό να εποπτεύει και να ρυθμίζει την τηλεπικοινωνιακή αγορά και την αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Ιδρύθηκε με το Ν. 2668/98 και ενισχύθηκε ο εποπτικός, ελεγκτικός και ρυθμιστικός του ρόλος με το νεότερο Ν. 2867/2000. Ο νόμος στοχεύει στην εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας και ανάπτυξης των τηλεπικοινωνιών, μεριμνώντας για την προστασία των χρηστών, την εξασφάλιση της παροχής καθολικής Υπηρεσίας και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ειδικότερα η ΕΕΕΤΤ ρυθμίζει όλα τα θέματα που αφορούν στις γενικές και ειδικές άδειες, καθορίζοντας τους όρους και διεξάγοντας τους προβλεπόμενους διαγωνισμούς, ρυθμίζει τα θέματα τα σχετικά με το διαδίκτυο, συντάσσει το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης, εκχωρεί αριθμούς δικτυακών τόπων και προβαίνει στη διαπίστωση φορέων που παρέχουν πιστοποίηση ηλεκτρονικής υπογραφής, ασκεί εποπτεία επί της αγοράς των τηλεπικοινωνιών, ελέγχοντας τις συμβάσεις διασύνδεσης, παροχής υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας και κινητής επικοινωνίας, ώστε να διασφαλιστεί η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα των δικτύων. Επίσης, ρυθμίζει και εποπτεύει την αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών, γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών μέτρων, διαβιβάζει προς τις αρμόδιες αρχές αιτήσεις τηλεπικοινωνιακών επιχειρήσεων προς λήψη απαραίτητων αδειών, έχει διοικητικές αρμοδιότητες για την επίλυση διαφορών μεταξύ τηλεπικοινωνιακών οργανισμών, οργανισμών ταχυδρομικών υπηρεσιών, ή μεταξύ αυτού και του Δημοσίου, χρηστών και ιδιωτών.

Κατά την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων της, η ΕΕΤΤ δύναται να προβαίνει στην έκδοση κανονιστικών ή ατομικών πράξεων, οι οποίες δημοσιεύονται στην ΕτΚ. Παράλληλα έχει και αρκετές ελεγκτικές αρμοδιότητες, και διατηρεί ειδικό λογαριασμό με έσοδα σχηματιζόμενα από τα τέλη χορήγησης αδειών, τα ποσά που εισπράττονται από χρηματικές ποινές κλπ.

Αποτελείται από εννέα μέλη, τα οποία επιλέγονται από τη Διάσκεψη Προέδρων της Βουλής και διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών. Τα μέλη απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Τρεις από τους εννέα επιτρόπους, ο Πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών και ο αντιπρόεδρος για τον τομέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών είναι πλήρους απασχόλησης. Ο Ν. 2867/2000 ορίζει ότι «ως μέλη της ΕΕΤΤ επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, που απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής και διακρίνονται για

την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική ικανότητά τους στον τεχνικό, οικονομικό ή νομικό τομέα».

11. ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Ο Συνήγορος του καταναλωτή * αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή , η οποία εποπτεύεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Λειτουργεί ως εξωδικαστικό όργανο συναινετικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών αλλά και ως συμβουλευτικός θεσμός στο πλευρό της πολιτείας για τη θεραπεία προβλημάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του. Στην εποπτεία της Αρχής υπάγονται και οι επιτροπές φιλικού διακανονισμού που εδρεύουν στις κατά τόπους Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας.

Με τη δραστηριοποίηση της αρχής, η ελληνική δημόσια διοίκηση εναρμονίζεται με τη σύσταση της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκής Ένωσης) στα πλαίσια των συμπερασμάτων της Πράσινης Βίβλου για τη βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων Διαμεσολαβητών που είναι επιφορτισμένοι με την αντιμετώπιση καταναλωτικών διαφορών αλλά και με μια σειρά άλλων νομικών κειμένων που αναφέρονται στο ζήτημα του σχηματισμού τέτοιων θεσμών σε επίπεδο κρατών – μελών και περαιτέρω στη δημιουργία διακοινοτικού δικτύου εθνικών οργάνων εξωδικαστικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών.

Η ΑΔΑ αυτή συστάθηκε με το Ν. 3297/2004 ενώ εξακολουθούν να ισχύουν ο Ν.2251/94 «Για την προστασία των καταναλωτών», ο Ν.3043/2002 «Για την ευθύνη του πωλητή για τα πραγματικά ελαττώματα και την έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων» αλλά και ο Ν.2328/1995 : «Νομικό καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης και της τοπικής ραδιοφωνίας, ρύθμιση των θεμάτων της τηλεοπτικής αγοράς και άλλες διατάξεις (π.δ. και υπουργικές αποφάσεις).

Απαρτίζεται από το Συνήγορο του πολίτη, ο οποίος επικουρείται στο έργο του από δύο βοηθούς Συνηγόρων. Η λειτουργία της αρχής υποστηρίζεται από 15 ειδικούς επιστήμονες, 5 επιστήμονες και 7 υπαλλήλους γραμματειακής υποστήριξης. Η Γενική μάλιστα Γραμματεία Καταναλωτών εισηγείται στη χάραξη και εφαρμογή κυβερνητικής πολιτικής για την προστασία των καταναλωτών, ενώ κύριος σκοπός είναι η άμεση και ανέξοδη διαμεσολάβηση για τη φιλική διευθέτηση των δικαιωμάτων του καταναλωτή ή των ενώσεων με προμηθευτές του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

*βλ. www.synigoroskatanalwth.gr

Οφείλει να αναφερθεί ότι κάποιες εκ των αρμοδιοτήτων της επικείμενης ΑΔΑ είχε μέχρι πριν τη σύσταση του Συνηγόρου του πολίτη το «Εθνικό Συμβούλιο καταναλωτών», το οποίο από το 1991 γνωμοδοτούσε στον Υπουργό Εμπορίου για κάθε θέμα που αφορούσε στα δικαιώματα των καταναλωτών. Με το α. 44 του Ν. 1961/91 ιδρύθηκε ως γνωμοδοτικό όργανο του Υπουργείου Εμπορίου το «Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών» για κάθε θέμα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εμπορίου. Το όργανο αυτό εκφράζει τις θέσεις των καταναλωτών για θέματα προστασίας τους, υποβάλλει προτάσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και εκδίδει γνωμοδοτήσεις για όλα τα νομοσχέδια και τις διατάξεις που αφορούν. Τα μέλη του διορίζονται με απόφαση του υπουργού Εμπορίου, ύστερα από πρόταση αντιπροσωπευτικών καταναλωτικών ενώσεων και λοιπών φορέων.

Επίσης, με το α.13 του Ν. 1961/91 συστάθηκε και η «Επιτροπή Προστασίας Καταναλωτών των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών» με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου, απαρτίζεται δε από τα όργανα των Υπουργείων αυτών και από εκπροσώπους των καταναλωτών και της ΚΕΔΚΕ.

Γ. ΛΟΙΠΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΞΙΩΝΟΥΝ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΤΟΥΣ ΩΣ ΑΔΑ

1. Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΥΠ) * : αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο πρὸς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων για ζητήματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και για μείζονος σημασίας ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Στο πλαίσιο του ΕΣΥΠ λειτουργούν τα εξής επιμέρους Συμβούλια:

- α) Συμβούλιο Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΣΑΠΕ)
- β) Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής εκπαίδευσης (ΣΑΤΕ)
- γ) Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ)

Τα Συμβούλια είναι γνωμοδοτικά πρὸς τον Υπουργό ὄργανα για τους αντίστοιχους τομείς.

Με το π.δ. 127/2003 καθορίζονται η συγκρότηση, η οργάνωση και η λειτουργία του ΕΣΥΠ.

2. Επιτροπή Καζίνων: είναι η αρμόδια για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων καζίνων και την επίβλεψη της μετέπειτα λειτουργίας τους Επιτροπή. Με το Ν. 2129/93 προαναγγέλθηκε η ίδρυση της Επιτροπής Καζίνων, η οποία ακτά τον ορισμό του α.9 του Ν. 2160/93 είναι «ανεξάρτητη κρατική αρχή», τα μέλη της οποίας «απολαμβάνουν πλήρους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας». Τα μέλη της διορίζονται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών, αλλά πρὶν από τη λήξη της θητείας τους δε μπορούν να αντικατασταθούν παρά μόνο συνεπεία εκπτώσεως λόγω πειθαρχικού παραπτώματος.

Η Επιτροπή έχει ευρείες αρμοδιότητες: εκδίδει κανονισμούς για την εξειδίκευση του νόμου, επιβάλλει πρόστιμα στους παραβάτες και ασκεί προανακριτικές πράξεις. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι για την εκτέλεση της αποστολής της λειτουργεί αυτοτελής γραμματεία, έχει τη δική της νομική υπηρεσία, ενώ τα έσοδά της προέρχονται από τα τέλη που επιβάλλονται στους κατόχους αδειών. Βλέπουμε δηλαδή ότι η Επιτροπή του Ν. 2160/93 εμφάνιζε όλα εκείνα τα αχαακτηριστικά που την καθιστούσαν ΑΔΑ, αλλά με το νεότερο νόμο 2206/94 «περί ιδρύσεως, οργανώσεως, λειτουργίας, ελέγχου καζίνων και άλλων διατάξεων» προβλέπεται Επιτροπή για τη διενέργεια

διαγωνισμού χορήγησης αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων και καζίνων και για την εποπτεία αυτών, η οποία φαίνεται να απέχει αρκετά από το να χαρακτηριστεί ως ΑΔΑ.

Αντίθετα στον παραπάνω χαρακτηρισμό πλησιάζει ο νέος νόμος, ο 3037/2002, ο οποίος «απαγορεύει την εγκατάσταση και τη λειτουργία ηλεκτρονικών και ηλεκτρομηχανικών παιχνιδιών για ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο εκτός καζίνων», νόμος ο οποίος εναρμονίζεται με την 98/34/ΕΚ Οδηγία. - Βέβαια, οφείλει να αναφερθεί ότι η Ελλάδα έχει παραβεί αυτήν την Οδηγία και γι αυτό το λόγο της έχει επιβληθεί μεγάλο χρηματικό πρόστιμο από την Ε.Ε.

3.Ανώτατο Συμβούλιο Επιλύσεως Αθλητικών Διαφορών (ΑΣΕΑΔ) **:

εκδικάζει προσφυγές κατά των αποφάσεων των ΔΣ των πρωτοβάθμιων αθλητικών ενώσεων και ομοσπονδιών.

4.Επιτροπή Σχεδιασμού Αγωγής Υγείας ***: έχει ως κύρια αρμοδιότητα τη συμβολή στη χάραξη της γενικής πολιτικής μεταμοσχεύσεων και τη γνωμοδότηση στα δεοντολογικά θέματα που ανακύπτουν σχετικά.

5.Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής **** : έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα προς την πολιτεία σχετικά με τις εφαρμογές των βιολογικών επιστημών και τη διεύρυνση των ηθικών, κοινωνικών και νομικών επιπτώσεών τους.

Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Ασφάλειας ***** : έχει γνωμοδοτικό χαρακτήρα επί θεμάτων κοινωνικοασφαλιστικής πολιτικής.

6.Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου *****: λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

7.Επιτροπή για τους Αντιρρησίες Συνείδησης *****:είναι αρμόδια για την εξέταση των αιτήσεων όσων ζητούν να υπηρετήσουν με εναλλακτική θητεία.

8.Ειδική Επιτροπή του Συμβουλίου της επικρατείας *****: αρμόδια να εξετάζει τις καταγγελίες των πολιτών ότι όργανα της διοίκησης δεν εφαρμόζουν ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ που τους δικαιώνουν.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

*βλ. Νικ.Κουλούρη, σελ.1164

**βλ. Νικ.Κουλούρη σελ.1165

***βλ. α.10 του ν.2667/98

****βλ. Νικ.Κουλούρη σελ. 1167

*****βλ.Γ. Παπαδημητρίου «Η Εθνική Επιτροπή για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου» σελ.49 επ.

*****βλ.α.20 του ν.2510/97

*****βλ. Ν.Κουλούρη, σελ.1163

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- 1.ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975/1886/2001
- 2.ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π. «ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΟΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ II» ενδέκατη έκδοση 2002, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα
- 3.Κουλούρης Ν. «Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές:τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα», Δδικ, 1993
4. Κουλούρης Ν. «Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές», Δ. Μπρ ,τεύχος 34, 1988
5. βλ.Π. Δαγτόγλου «Ραδιοτηλεόραση και Σύνταγμα», Τρίτη έκδοση, Εκδόσεις Αντων Σάκκουλα, 1986
6. Εισηγητική Έκθεση του ν.2863/2000 σε ΚνοΒ, 2000, σελ.2564
- 7.βλ.« Το δικαίωμα αναφοράς στις αρχές και ο Συνήγορος του πολίτη», Ελισ. Μπεσίλα –Μακρίδη, εκδόσεις Σάκκουλα, 1998.
8. Ηλιάδου Ν. Αικατερίνη, «Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές .Σκέψεις σχετικά με την πρόταση συνταγματικής τυποποίησης των ΑΔΑ», 2000
- 9.Μήτρου Λίλιαν, « Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών δεδομένων», εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1999
- 10.Μπεσίλα Μακρίδη Ελ., «Το δικαίωμα της αναφοράς στις αρχές και ο συνήγορος του πολίτη», εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1998
11. Μαρκαντωνάτου-Σκαλτσά Ανδρομάχη , «Η προστασία του Διοικούμενου. Βασική αρχή της διοικητικής δράσης.», εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2000.
- 12.Οικονόμου Αλ. «Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης , δέκα χρόνια θεσμικής ακροβασίας – με αφορμή την απόφαση ΣτΕ 944/99, Το Σ, (τεύχ.3-4,1999) σελ.555 επ.
13. Σταθόπουλος Μ. , «Η χρήση προσωπικών δεδομένων και η διαπάλη μεταξύ ελευθεριών των κατόχων τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους»,ΝοΒ, (τεύχ.Ιαν.2000) , σελ.1 επ.
- 14.Τάχος Α.Ι. «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο», 6^η έκδοση, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2000
- 15.Τσάτσος Δημ. «Συνταγματικό Δίκαιο , Β', οργάνωση και λειτουργία της Πολιτείας», δεύτερη έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή ,1993
- 16.Χρυσόγονος Κ. «Οι ανεξάρτητες Αρχές στο Σχέδιο της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος», ΤοΣ,6/2000, σελ.1163 επ.
17. Αντωνόπουλος Μ. «Ανεξάρτητες Διοικητικές αρχές», εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1995.

18. Βενιζέλος Ευάγγελος, «Το σχέδιο της αναθεώρησης του Συντάγματος. Η γενική εισηγητική έκθεση της πλειοψηφίας προς την Ζ' Αναθεωρητική Βουλή», εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα
19. Δαγτόγλου Π. «Ραδιοτηλεόραση και Σύνταγμα» , Τρίτη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1986.